

ΧΗΜΕΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. β

A2. β

A3. γ

A4. δ

A5. δ

ΘΕΜΑ Β

B1. α. $_{12}\text{Mg}: 1s^2 2s^2 2p^6 3s^2$ 3^η περίοδος, 2^η ομάδα

$_{5}\text{B}: 1s^2 2s^2 2p^1$ 2^η περίοδος, 13^η ομάδα

β. $\text{Mg} > \text{B}$ γιατί η ατομική ακτίνα σε μία περίοδο αυξάνεται από τα δεξιά προς τ'αριστερά και σε μία ομάδα από πάνω προς τα κάτω (διότι αυξάνεται ο αριθμός των στιβάδων).

γ. Το X είναι το B γιατί $E_{i(4)} \gg E_{i(3)}$ Αυτό σημαίνει ότι αποβάλλοντας τρία ηλεκτρόνια το άτομο X αποκτά σταθερή δομή ευγενούς αερίου (συμπληρωμένη εξωτερική στιβάδα). Συνεπώς το άτομο X έχει στην εξωτερική του στιβάδα τρία (3) ηλεκτρόνια.

δ. Ανήκει στην 2p υποστιβάδα.

ε. $E_{i(2)} > E_{i(1)}$ γιατί πιο εύκολα φεύγει το ηλεκτρόνιο από το ουδέτερο άτομο από ότι από ένα θετικά φορτισμένο ιόν.

B2. α. Η (1) αντιστοιχεί στο H_2 και η (2) στο CO.

β. Το H₂ καταναλώνεται με διπλάσιο ρυθμό από ότι το CO, σύμφωνα με τους συντελεστές της αντίδρασης.

γ. i. T₂ > T₁, διότι ο σχηματισμός της μεθανόλης είναι εξώθερμη αντίδραση, οπότε με αύξηση της θερμοκρασίας παράγεται μικρότερη ποσότητα μεθανόλης ή γιατί το σύστημα φτάνει πιο γρήγορα στην ισορροπία.

ii. με αύξηση της θερμοκρασίας αυξάνεται η ταχύτητα της αντίδρασης και το σύστημα φτάνει πιο γρήγορα στην ισορροπία.

B3.α. Η κατάλυση είναι ομογενής, γιατί ο καταλύτης και η ουσία που αντιδρά βρίσκονται στην ίδια φάση.

β. Το σχήμα 3 περιγράφει ορθότερα τις αντιδράσεις (1) και (2).

γ. Η αντίδραση είναι εξώθερμη (H_{πρ.} < H_{αντ.}) και ο καταλύτης μειώνει την E_α.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. α.

A : CH₃(CH₂)₇CHBrCHBr(CH₂)₇COOH   **E :** CH₃(CH₂)₇CH₂CO(CH₂)₇COOH

B : CH₃(CH₂)₇C≡C(CH₂)₇COONa   **Θ :** CH₃(CH₂)₇CH₂C(OMgBr)(CH₃)(CH₂)₇COOH

Γ : CH₃(CH₂)₇CH₂CH₂(CH₂)₇COONa   **I :** CH₃(CH₂)₇CH₂C(OH)(CH₃)(CH₂)₇COOH

Δ : CH₃(CH₂)₇CH₂CH₂(CH₂)₇COOH   **Ψ :** HCl

Λ : CH₃(CH₂)₇CH₂CH₂(CH₂)₇COOCH₂CH₃   **Z :** CH₃(CH₂)₇CH₂CH(CN)(CH₂)₇COOH

Χ : H₂O

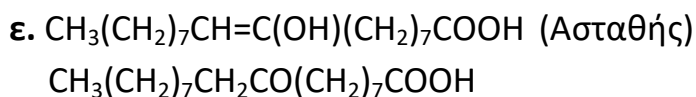
Κ : CH₃(CH₂)₇CH₂CH(COOH)(CH₂)₇COOH

β. Για έλεγχο ακορεστότητας μιας οργανικής ένωσης θα χρησιμοποιήσουμε το δ/μα Br₂ /CCl₄.

γ. 5CH₃(CH₂)₇CH₂CH(OH)(CH₂)₇COOH + 2KMnO₄ + 3H₂SO₄ →

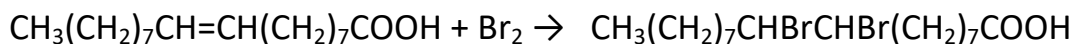
5CH₃(CH₂)₇CH₂CO(CH₂)₇COOH + 2MnSO₄ + K₂SO₄ + 8H₂O

δ. Όχι, γιατί δεν έχει την κετονομάδα στη 2^η θέση (δεν είναι 2-κετόνη).

Γ2. α. mol ελαϊκού = $m/M_r = 141/282 = 0,5$ mol και

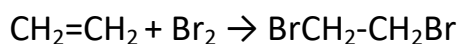
mol $\text{Br}_2 = CV = 0,8$ mol

Αρχικά	0,5	0,8	-
Αντιδρούν	0,5	0,5	-
Παράγονται	-	-	0,5
Τελικά	-	0,3	0,5

$m = n M_r = 0,5 \cdot 442 = 221$ g οργανικού προϊόντος

β. Περίσσεψαν 0,3 mol Br_2

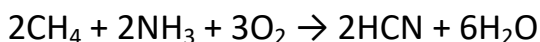
0,3 mol   0,3 mol

$n = V/V_m$ ή $V = 0,3 \cdot 22,4 = 6,72$ L σε STP.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. (mol)	C	+ 2H ₂	⇌	CH ₄	Κάνοντας έλεγχο περισσειας
Αρχικά	n	n	-	-	συμπεραίνουμε ότι θα
Αντιδρούν	χ	2χ	-	-	αντιδρούσε πλήρως το H ₂ .
Παράγονται	-	-	χ	χ	Άρα $0,5 = 2χ/n$ άρα $χ = 0,25n$
Χ.Ι	(n-χ)	(n-2χ)	χ	χ	

$$K_C = \frac{[\text{CH}_4]}{[\text{H}_2]^2} = \frac{\left(\frac{\chi}{V}\right)}{\left(\frac{n-2\chi}{V}\right)^2} = 0,1 \Rightarrow n = 100 \text{ mol.}$$

Δ2. α.**β.**

Από την καμπύλη ογκομέτρησης βλέπουμε ότι στην πλήρη εξουδετέρωση χρησιμοποιήθηκαν 20 mL διαλύματος HCl.

Επομένως στο Ισοδύναμο Σημείο ισχύει: $n_{\text{HCOONa}} = n_{\text{HCl}}$ άρα $0,02 \cdot 0,2 = 0,02C$ άρα $C = 0,2\text{M}$.

ii. Όταν έχουν χρησιμοποιηθεί 10 mL διαλύματος HCl έχει εξουδετερωθεί η μισή ποσότητα του HCOONa.

Επομένως: $n_{\text{HCOONa}} = 0,01n = 0,004 \text{ mol}$ και $n_{\text{HCl}} = 0,01 \cdot 0,2 = 0,002 \text{ mol}$

(mol)	$\text{HCOONa} + \text{HCl} \rightarrow \text{HCOOH} + \text{NaCl}$			
Αρχικά	0,004	0,002	-	-
Αντιδρούν	0,002	0,002	-	-
Παράγονται	-	-	0,002	0,002
Τελικά	0,002	-	0,002	0,002

Μετά την αντίδραση: $[\text{HCOONa}] = 0,002/0,03\text{M}$ και $[\text{HCOOH}] = 0,002/0,03\text{M}$ δηλαδή έχουμε ρυθμιστικό διάλυμα (συζυγές ζεύγος $\text{HCOOH}/\text{HCOO}^-$). Από την καμπύλη βλέπουμε ότι το $\text{pH} = 4$. Άρα από την εξίσωση Henderson-Hasselbalch (από την εκφώνηση επιτρέπονται οι γνωστές προσεγγίσεις):

$$\text{pH} = \text{p}K_a + \log \frac{c_{\text{βάσης}}}{c_{\text{οξέος}}} = \text{p}K_a = 4 \text{ οπότε } K_a = 10^{-4}$$

iii. Στο Ισοδύναμο Σημείο ισχύει: $n_{\text{HCOONa}} = n_{\text{HCl}} = 0,004 \text{ mol}$.

(mol)	$\text{HCOONa} + \text{HCl} \rightarrow \text{HCOOH} + \text{NaCl}$			
Αρχικά	0,004	0,004	-	-
Αντιδρούν	0,004	0,004	-	-
Παράγονται	-	-	0,004	0,004
Τελικά	-	-	0,004	0,004

Μετά την αντίδραση: $[\text{HCOOH}] = 0,004/0,04 = 0,1\text{M}$
(συνολικός όγκος $0,02 + 0,02 = 0,04\text{ L}$)
(M) $\text{HCOOH} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{HCOO}^- + \text{H}_3\text{O}^+$

I.I $0,1 - \omega \qquad \qquad \omega \qquad \omega$

$K_a = \omega^2 / 0,1 \Rightarrow \omega = 10^{-2,5}\text{ M}$, επομένως $\text{pH} = 2,5$.

- iv. Κυανούν της θυμόλης, γιατί το $\text{pH} = 2,5$ είναι εντός της περιοχής αλλαγής χρώματος του δείκτη.
- v. Τα συνολικά mol του HCOONa στα 2L είναι: $n = CV = 2 \cdot 0,2 = 0,4$ mol. Άρα τόσα είναι και τα mol του HCN (ισομοριακές ποσότητες), οπότε $n = V/V_m$ ή $V = 0,4 \cdot 22,4 = 8,96\text{L}$ σε STP.
- Δ3. α.** Προσθήκη μικρής ποσότητας HCl προκαλεί μείωση της συγκέντρωσης των OH^- , οπότε σύμφωνα με την αρχή Le Chatelier η ισορροπία θα μετατοπιστεί προς τα δεξιά και θα μειωθεί η $[\text{HCOO}^-]$.
- β.** Προσθήκη μικρής ποσότητας NaOH θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της συγκέντρωσης των OH^- , επομένως η ισορροπία θα μετατοπιστεί προς τα αριστερά και θα έχουμε αύξηση της $[\text{HCOO}^-]$.
- γ.** Αύξηση του όγκου του δοχείου δεν επηρεάζει την θέση ισορροπίας, διότι δεν υπάρχουν αέρια σώματα και επομένως η $[\text{HCOO}^-]$ παραμένει αμετάβλητη.